

nische Vasen, τὸν πολὺκλαυστον Ἀδόλφον Furtwängler.

Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἐταιρείας ἐκτίθεται ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν Ἰμῶν ἐντύπῳ λογιστικῷ πίνακι, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι τὰ μὲν ἔσοδα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνῆλθον εἰς ὄρ. 49,046 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς ὄρ. 47,220.

Τὰ κύρια ἔργα τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἶνε, ὡς εἰκὸς, ἀνασκαφικά, περὶ τούτων δὲ ἀνακοινοῦμεν τὰ ἐξῆς:

Πρώτην καὶ σημαντικωτάτην ἀνασκαφὴν ἐξετέλεσεν ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὴν νοτιοανατολικὴν κλιτὴν τῆς Ἀκροπόλεως, παρὰ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, συνεχίζουσα ἐνταῦθα τὸ ἔργον, ὅπερ ἐπεχείρησεν ἀπὸ τοῦ 1914 πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ Ὁδείου τοῦ Περικλέους. Αἱ ἐργασίαι ἐξετελέσθησαν καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπὸ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐφόρου τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου καὶ μέλους τοῦ Συμβουλίου Π. Καστριώτου ἔχοντος ὡς βοηθὸν τὸν Χ. Ἡλιόπουλον, ἔσχον δὲ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, ὥστε σήμερον δύναται πλέον μετ' ἀσφαλείας νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἀπεκαλύφθη ὄχι μόνον ἡ θέσις ἔνθα ἔκειτο τὸ Ὁδεῖον, ἀλλὰ καὶ τμημὰ τι αὐτοῦ. Ἐν τῇ πρὸς τὸ Συμβούλιον ἐκθέσει του ὁ κ. Καστριώτης ἀνακοινοῖ τὰ ἐξῆς. «Ἐν τῷ χώρῳ, ἐν ᾧ ἐγένοντο αἱ ἐργασίαι, προὐχώρησεν ἡ σκαφὴ μέχρι τοῦ βράχου. Ἀνεκαλύφθησαν δὲ πρῶτον κτίσματά τινα μεταγενέστερα καὶ ὑπ' αὐτὰ τεῖχος ἰσοδομικόν, ὅπερ εἶνε σπουδαῖον ὡς καθορίζον τὸν χώρον τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου ἀπὸ τοῦ χώρου τοῦ Ὁδείου τοῦ Περικλέους. Βαθύτερον ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους ἀπεκαλύφθησαν θεμέλια στοᾶς, ὡς καὶ οἱ ὀρθοστάται γωνιαίου τοίχου κατὰ χώραν κείμενοι. Τούτων ἀποκαλυπτομένων καὶ κατὰ τὴν ἑτέραν πλευρὰν, θὰ ἀποτελεσθῇ τετράγωνος ἴσως αἰθουσα μῆκους 2½ περίπου μέτρων, ἢ ὀρθογώνιος. Ἐνταῦθα εὐρέθη ἐπίσης

παχύτατον στρώμα τέφρας καὶ ξύλων ἀπηνθρακωμένων, ἀπειρία δὲ κεραμιδῶν στέγης ἡμικεκαυμένων καὶ πλείστοι σιδηροὶ ἤλιοι, ὡς καὶ ἐλάσματα σιδηρᾶ χρησιμεύοντα πρὸς σύνδεσιν τῶν δοκῶν τῆς στέγης. Ὑψηλότερον τῶν θεμελίων τούτων ὁ βράχος πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς δυσμὰς εἶνε κεκομμένος καθέτως, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄνω μέρους ὀριζοντίως εἰς πλάτος δύο σχεδὸν μέτρων, καὶ ἀποτελεῖ οἰονεὶ διάζωμα, οἶον ὑπάρχει ἐν τοῖς θεάτροις. Περιέθεε δὲ τοῦτο κύκλω κιονοστοιχία. Τὴν ἐσωτερικὴν δὲ διάταξιν τοῦ Ὁδείου γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Βιτρουβίου λέγοντος, ὅτι ἦτο κεκοσμημένον διὰ στύλων λιθίνων ἔσω τε καὶ ἔξω τοῦ οἰκοδομήματος, ἅμα δὲ καὶ ὑπὲρ τὰς τῶν ἐδωλίων σειρὰς κατὰ διάταξιν Στοᾶς κύκλω περιθεούσης τὸν περιβολόν. Κατ' ἀκολουθίαν τούτων δυνάμεθα ἤδη νὰ ἀναπαραστήσωμεν τὸ σχῆμα τοῦ Ὁδείου ὡς ἐξῆς: Ἐπὶ τοῦ διαζώματος, ὅπερ διαθέει γύρωθεν τὴν Στοάν, ὑπῆρχε κιονοστοιχία ὑποβαστάζουσα τὴν στέγην, ὅπισθεν δὲ τῶν κίωνων ἦσαν τὰ καθίσματα τῶν θεατῶν, ὡς ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Πριίνης, ἐν δὲ τῇ Ὁρχήστρᾳ ἦσαν μόνοι αἱ ἔδραι τῶν μουσικῶν, ὡς ἐν τῷ μικρῷ θεάτρῳ τῆς Πομπηίας. Τῶν γενομένων δ' ἐν τῇ ἀνασκαφῇ εὐρημάτων ἄξιον λόγου εἶνε ὁστέϊνον θεατρικὸν εἰσιτήριον, ὅπερ ἐν τῇ μιᾷ ὄψει φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Αἰσχύλου, ἐν δὲ τῇ ὀπισθίᾳ ὄψει εἰκονίζεται ἐν κατόψει οἰκοδόμημα περιέργον, ἴσως αὐτὸ τὸ Ὁδεῖον».

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν μέχρι λήξεως τοῦ ἔτους ἐργασιῶν. Ἐπαναλαμβανομένων δ' αὐτῶν ὁσονούπω, ἐλπίζει τὸ Συμβούλιον, ὅτι θέλει κατορθωθῆ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος νὰ ἀποκαλυφθῆ ὁλόκληρος ὁ χώρος τοῦ Ὁδείου καὶ οὕτω καταστῆ ἴσως δυνατὴ ἡ ἐξακρίθωσις τοῦ τε σχήματος καὶ τῆς διατάξεως αὐτοῦ. Τὸ οἰκοδόμημα ἐκτείνεται πρὸς τὸ μέρος τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ἐκεῖ δὲ εἶνε μεγαλύτερα ἢ ἐπίγῳσις, ὥστε ἐλπίς ὑπάρχει ὅτι καλλιτέρα

εἶνε ἡ διατήρησις αὐτοῦ. Οὕτω δὲ μόνον εἶνε δυνατὸν νὰ λυθῶσι τὰ σχετικῶς πρὸς τὸ ἀποκαλυπτόμενον μνημεῖον οἰκοδομικὰ καὶ ἀρχιτεκτονικὰ προβλήματα, διότι πρωτοφανές ἐν Ἀθήναις καὶ ιδιόρρυθμον ἦτο τὸ προκείμενον Ὁδεῖον, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ὑπελάμβανον, ὅτι εἶχε ποιηθῆ κατ' ἀπομίμησιν τῆς σκηνῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Ἴσως εἶχε σχῆμα σύνηθες ἐν τῇ Μικρασιατικῇ καὶ νησιωτικῇ Ἰωνίᾳ ἀπὸ τῆς 6^{ης} ἑκατονταετηρίδος, οἷον εἶχε πιθανῶς καὶ ἡ ἐν Σπάρτῃ Σκιᾶς, ἣν ᾠκοδόμησε Θεόδιωρος ὁ ἐκ Σάμου. Ἄλλ' οἰονδήποτε καὶ ἂν ἀποβῆ τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τῶν ἀνασκαφῶν, τὸ μέχρι τοῦδε εἶνε λίαν εὐχάριστον διότι ἡ παλαιὰ τοπογραφία τῶν Ἀθηνῶν πλουτίζεται διὰ τῆς ἀποκαλύψεως ἐπισήμου μνημείου, λαμπρῶς δὲ πιστοῦνται αἱ σαφεῖς καὶ κατηγορηματικαὶ μαρτυραὶ τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς πλησίον τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ θεάτρου, καὶ δὴ ἀριστερὰ τῷ ἐξερχομένῳ ἐκ τοῦ θεάτρου, ὑπάρξεως τοῦ Ὁδείου. Διὰ τῆς γενομένης δ' ἀνασκαφῆς ἐκλείπει πρὸς τούτοις ἐκεῖνη ἡ ὑπὸ τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως καὶ παρὰ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον ἀκοσμία ἐκ τῶν σεσωρευμένων χωμάτων καὶ λίθων καὶ ἐξ ἠρειπωμένων κοινῶν κτισμάτων, ἐκκαθαρίζεται, ἰσοπεδοῦται καὶ ἐξωραϊζεται ὁ χώρος ὁ συνδέων δύο σημαντικὰ μνημεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὸ Ὁδεῖον καὶ τὸ θέατρον».

Δευτέραν ἀνασκαφὴν ἐξετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία ἐν Νικοπόλει τῆς Ἠπείρου διὰ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων καὶ μέλους τοῦ Συμβουλίου Ἀλεξάνδρου Φιλαδελφῆως, συνεχίζουσα τὰς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τοῦ Αὐγούστου ἀνασκαφάς, ἃς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐφόρου ἐκτελεῖ ἀπὸ τοῦ 1913. Ἐστέφθησαν δὲ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος αἱ ἀνασκαφαὶ ὑπὸ μεγάλῃς ἐπιτυχίας, διότι ἀπεκάλυψαν μεγάλην καὶ σημαντικωτάτην Βασιλικὴν τῶν παλαιῶν χριστιανικῶν χρόνων, ἥς τὸ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΩΔΕΙΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

Ἐπανελήφθησαν ἐφέτος αἱ δαπάνη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ὑπὸ τὴν ἐμὴν διεύθυνσιν ἀνασκαφαὶ πρὸς τελικὴν ἀποκάλυψιν τοῦ χώρου τοῦ Ὁδείου τοῦ Περικλέους, ὅστις καθωρίσθη διὰ τῶν μέχρι τοῦδε ἀποκαλυφθέντων λειψάνων καὶ ἄλλων σχετικῶν εὐρημάτων, περὶ ὧν διελάδομεν ἤδη ἐν τῇ ΑΕ 1914 σελ. 143-166.

Ἐφέτος ἠσχολήθημεν εἰς τὴν ἐκχωμάτωσιν τοῦ ἀνατολικῶς τῆς Ἀκροπόλεως καὶ μέχρι σχεδὸν αὐτοῦ τοῦ βράχου χώρου, ὅστις ἀποκαλυφθεὶς ἀπετέλεσε μετὰ τοῦ ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνεσκαμμένου ὀλόκληρον τετράγωνον χώρον 25 περίπου μέτρων. Ἐκεῖ ἤλθον εἰς φῶς μεταγενέστερα οἰκοδομήματα ἐξ ἀρχαίων λίθων ἐκτισμένα, ὡς καὶ πίθοι τινὲς ἐκ κεράμου χρησιμοποιοῦμενοι πρὸς ἐναπόθεσιν ὑγρῶν (ὕδατος, ἐλαίου, οἴνου) ἢ ἄλλων τροφίμων, ἀρχιτεκτονικὰ τεμάχια ὡς καὶ τινα ἐνεπίγραφα, ἀγαλμάτιον γυμνὸν Διονύσου καὶ μικρὰν κεφαλὴν γυναικείαν, ἴσως Ἀρτέμιδος.

Μετὰ τὴν συντελεσθεῖσαν κατεδάφισιν τῶν κτισμάτων τούτων εἰς βυθύτερα στρώματα ἀπεκαλύφθη αὐτὸς οὗτος ὁ βράχος λελαξευμένος, οὗ ἡ διεύθυνσις καὶ τὸ σχῆμα προσαρμόζονται ὡς συνέχεια τοῦ ἤδη ἐκ τῆς προγενεστέρας ἐργασίας ἀποκαλυφθέντος, ἀποτελῶν, ὡς φαίνεται, τὸ κοῖλον (ὅπερ πιθανὸν γὰρ ἦτο τετράγωνον), τοῦ Ὁδείου.

Ἰπὸ τὰ μεταγενέστερα ταῦτα κτίσματα εὐρέθη καὶ εὐρυτάτη ἀσθεστοκάμινος κατασκευασθεῖσα ἐπὶ τοῦ βράχου, ὃν καὶ κατέρρεψαν πρὸς τὸ μέρος τοῦτο. Ἡ εὕρεσις ταύτης ἐξηγεῖ τὴν γενομένην μεγάλην καταστροφὴν τοῦ Ὁδείου καὶ τῶν ὑλικῶν ἅτινα ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ ταύτην, ὧν οὐκ ὀλίγα μαρμάρια θραύσματα εὐρέθησαν ἐν αὐτῇ ἡμικεκαυμένα ἐν μέσῳ πυκνοῦ στρώματος ἐλαιοπυρήνων, οἵτινες ὡς καύσιμος ὕλη ἐτίθεντο ἐκεῖ.

Προχωρούσης τῆς ἀνασκαφῆς εὑρομεν εἰς βάθος 3 μέτρων τείχος ἰσοδομικόν, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον διήκον, οὗ τὸ σήμερον ἀποκαλυφθὲν μήκος εἶναι 10 μέτρων. Τούτου σφίζεται μόνον ὁ κάτω δόμος, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ δύο δόμοι. Εἶναι ἐλληνικῶν χρόνων ἐκ λίθου πειραϊκοῦ (ἀχιτίου) καὶ δύναται ἀσφαλῶς νὰ θεωρηθῆ ὡς καθορίζον τὸν χώρον τοῦ Ὀδείου τοῦ Περικλέους ἀπὸ τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου. Ἐπομένως τὸ ὑπὸ τῶν συγγραφέων τοποθετούμενον ἐνταυθὰ που Ὀδεῖον ἀναζητητέον ἔσωθεν τοῦ τείχους δηλ. ἐν ἣ θέσει ἡμεῖς ἐξ ἀρχῆς εἰργάσθημεν καὶ εὑρομεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐνδείξεων καὶ τεκμηρίων καὶ κρηπιδώματα κατὰ χώραν, ἅτινα συνεπλήρουν τὴν ΒΑ πλευρὰν τοῦ λελαξευμένου τοίχου.

Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Νοεμβρίου καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς διακοπῆς τῶν ἀνασκαφῶν, ἔνεκα τοῦ ἐπελθόντος χειμῶνος κάτωθεν τοῦ ἰσοδομικοῦ τείχους εὑρέθη εἰς βάθος 3 μέτρων γωνία Στοᾶς (ἢ Αἰθούσης) σχήματος Π. Ταύτης σφίζεται τὸ κρηπιδώμα ἐκ δύο βαθμίδων, τοῦ μὲν πρὸς βορρᾶν σκέλους σφίζεται μέχρι τριῶν μέτρων μήκους, τοῦ δὲ πρὸς δυσμὰς μέχρι δέκα μέτρων (ἴσον ἤδη ἀπεκαλύφθη). Τὸ τεχνικῶς ἐξωμαλυσμένον ἔδαφος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀπεκαλύψαμεν, εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, μετὰ τοῦ ἤδη ἀποκαλυφθέντος, οὕτως ὁλόκληρος ἢ ἔκτασις τῆς Στοᾶς ἔχει μήκος περὶ τὰ 20 μέτρα, ἴσως δὲ καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς νὰ ἦτο ἴσον περίπου. Εἰς τὴν γωνίαν ταύτην τῆς Στοᾶς εὑρομεν παχύτατον στρώμα τέφρας καὶ ξύλων ἀπηνθρακωμένων, ὅπερ ἐπεκτείνεται ἐπὶ ὅλης τῆς ἀνασκαφείσης ἐκτάσεως, καθὼς καὶ σωρεῖαν πηλίνων κεραιμίδων στέγης στρωτήρων καὶ καλυπτῆρων ἡμικεκαυμένων καὶ οὐκ ὀλίγους σιδηροῦς ἤλους μετὰ σιδηρῶν ἐλασμάτων, ἅτινα ἐχρησίμευον διὰ τὴν σύνδεσιν τῶν δοκῶν τῆς στέγης.

Καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα εὐρήματα θεωροῦμεν οὐχὶ πλέον ἀπλᾶς ἐνδείξεις, ἀλλὰ σπουδαῖα τεκμήρια ἀνήκοντα ἀναμφιδόλως εἰς αὐτὸ τὸ Ὀδεῖον.

Ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς Στοᾶς εὑρέθη κατὰ χώραν ὀρθοστάτης τοίχου ἐκ πωρίνου σκληροῦ λίθου πειραϊκοῦ, ἱδρυμένος ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρως βαθμίδος τοῦ κρηπιδώματος. Τὸ σχῆμα τῆς Στοᾶς ταύ-

τῆς ἀποκαλυπτομένης καὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς (ἂτε μὴ ἀνασκαφείσης εἰσέτι) θὰ ἀποτελέσῃ μεγάλην τετράγωνον Στοάν.

Ὑψηλότερον τῶν θεμελίων τούτων καὶ τοῦ ὀρθοστάτου τῆς Στοᾶς ὁ βράχος πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς δυσμὰς εἶναι κατὰ μήκος ὀριζοντίως κεκομμένος εἰς πλάτος 180, ἀποτελῶν οἶονεὶ τὸ διάζωμα, ἀκριβῶς ὡς παρατηρεῖται ἐν τοῖς θεάτροις· διότι θέατρον καὶ Ὁδεῖον ἦτο ταυτόσημον, ὡς τὸ τοῦ Ἡρώδου ἐν Ἀθήναις καὶ θέατρον ἐλέγετο καὶ Ὁδεῖον.

Τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου Ὁδείου γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Βιτρουβίου ὅτι ἦν μὲν μικρόν, ἀλλὰ πολυτελὲς διὰ στύλων κεκοσμημένον, οἷτινες ἦσαν ἔσω τε καὶ ἔξω τοῦ τῆς σκηνῆς οἰκοδομήματος, ἅμα δὲ καὶ ὑπὲρ τὰς τῶν ἐδωλίων σειρᾶς κατὰ ῥυθμὸν Στοᾶς κύκλῳ περιθεούσης τὸν περίβολον.

Ἡ ἀποκάλυψις τῆς Στοᾶς ταύτης καὶ ἡ κατὰ μήκος τῆς κορυφῆς τοῦ κοίλου, ἦτοι τῆς γραμμῆς τῆς ἀνωτάτης σειρᾶς τοῦ διαζώματος διάταξις, ὡς βλέπομεν τοῦτο ἐπὶ τῶν ἤδη ἀποκαλυφθέντων δύο πλευρῶν, τῆς βορείου καὶ δυτικῆς, συμφωνοῦσι πληρέστατα περὶ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ διατάξεως.

Ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, τὸ κοῖλον δὲν ἦτο ἀμφιθεατρικόν, ἀλλὰ τετράγωνον, συνεπῶς ἐπειδὴ μόνον μουσικαὶ παραστάσεις ἐν αὐτῷ ἐτελοῦντο, διὰ τοῦτο φαίνεται ὅτι δὲν ἦσαν ὡς εἰς τὰ θέατρα αἱ ἔδραι ἡμικυκλικῶς διατεθειμέναι ἀπέναντι τῆς σκηνῆς, ἀλλὰ κατελάμβανον πᾶσαι τὴν γύρωθεν Στοάν· δι' ὃ καὶ ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι ἦν *Πολύεδρον*. Ἐν δὲ τῇ ὀρχήστρᾳ ὑπῆρχον μόνον αἱ ἔδραι τῶν μουσικῶν ὡς ἐν τῷ μικρῷ θεάτρῳ τῆς Πομπηίας.

Κατόπιν τούτων δυνάμεθα ἤδη νὰ φαντασθῶμεν καὶ ἀναπαραστήσωμεν τὸ σχῆμα τοῦ Ὁδείου. Ἦτοι ἐπὶ τοῦ διαζώματος ὑπερ διαθέει γύρωθεν τὴν τετράγωνον Στοάν, ὑπῆρχε κιονοστοιχία ὑποδοσάζουσα τὴν στέγην, ὀπισθεν δὲ τῶν κίωνων ἦσαν αἱ σειραὶ τῶν καθισμάτων τῶν θεατῶν, ἀκριβῶς ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Πριήνης. Καὶ ὁ Σουΐδας ἐν λέξει « Ὁδεῖον » λέγει· Τόπος ἐστὶ θεατροειδής, ἐν ᾧ εἰώθασι τὰ ποιήματα ἀπαγγέλλειν πρὶν τῆς εἰς τὸ θέατρον ἀπαγγελίας (Σχολ. Ἀριστ. Σφηκ. 1109).

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων εὔρομεν ὀστέϊνον σύμβο-

λον θεατρικόν, στρογγύλον, ἤτοι εἰσιτήριον, φέρον ἐπὶ τῆς μιᾶς ὀψεως τὸ ὄνομα ΑΙCXYΛΟΥ καὶ ἄνωθεν μὲν τοῦ ὀνόματος ΧΙΙΙ, κάτωθεν δὲ ΙΓ. Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμῶν ἀποδίδομεν εἰς τοὺς ῥωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. Προφανῶς πρόκειται περὶ θεατρικοῦ εἰσιτηρίου ἀναφερομένου εἰς τὴν παράστασιν ἔργου τινὸς τοῦ μεγάλου τραγικοῦ. Τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ ὀπισθεν εἰκονιζόμενον ἐν κατόψει οἰκοδόμημα ἴσως ἀναφέρεται εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ᾿Ψδεῖον διότι τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου ἔχομεν ἤδη ἐπὶ νομίσματος τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ὅλως διάφορον, ἐπομένως δὲν δύναται νὰ εἶναι τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου.

Καὶ ταῦτα ἐν συνόλῳ ὑπῆρξαν τὰ μέχρι σήμερον ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεταινῆς ἡμῶν ἀνασκαφῆς.

Ὡς πρὸς ἡμᾶς λογιζόμεθα εὐτυχεῖς, διότι κατωρθώθη τελείως νὰ ὀρισθῇ ἡ θέσις τοῦ ᾿Ψδεῖου μετ' ὅλας τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις, ἀφ' οὗ, ὡς γνωστὸν, τὸ μὲν ᾿Ψδεῖον ἐκάγη, τὸ δὲ ὑλικὸν αὐτοῦ διεσπάρη ἀκολουθήσαν τὴν στυγνὴν ἐκείνου τύχην.

Ἐν τούτοις τὰ περιωθέντα αὐτοῦ ἐλάχιστα λείψανα εἰσι μάρτυρες, ἀψευδεῖς πλέον τοῦ καταστραφέντος περικλοῦς μνημείου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Δεκεμβρίου 1915.

Π. ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ